

In de verschrikte ogen van het kindje Jezus uit Raphaëls *Sixtijnse Madonna* herkent Schopenhauer zijn pessimistische visie op het wereldgebeuren dat hij geniaal uitschreef in zijn hoofdwerk *De wereld als wil en voorstelling*. Vooral de wil, als blinde drift, bepaalt onbewust ons leven. Geheugen en verstand zijn gewoon dienaren van de wil. Daarom ook dat de wil eerder bron is van ongeluk dan geluk. Hoe daarmee om te gaan? Schopenhauer vond een oplossing bij het boeddhisme: ascese en verzinken in het Niets (Nirwana). Niet dat

Schopenhauer zelf zo leefde. Integendeel: haast elke avond bezocht hij de opera en gebruikte ervóór een uitgebreide maaltijd! Daarvoor had hij nog een tweede oplossing bedacht: de kunst als actief en positief antwoord op het lijden en treuren van de mensheid. Waarvan akte in eerder genoemd schilderij van Raphaël! Een uitgebreide kennismaking met een filosoof die zowel Nietzsche als Wagner diepgaand beïnvloedde.

[Rafaël: Sixtijnse madonna - Statenvertaling on...](#)

[Arthur Schopenhauer - Wikipedia](#)

[Boek Arthur Schopenhauer - De Wereld Als Wil En Voorstelling](#) n uitgaven

[De Wereld Als Wil en Voorstelling Set, Arthur Schopenhauer](#) recensie

Status: ambivalent → denker, filosoof, literair? En toch diepzinnig; weinig analytisch; scherpe discussie en wijst op fouten van voorgangers; houdt van confrontatie en Wagner (die stuurt hem zelfs het libretto van de Ring), Proust en vele anderen zijn fans van hem! Noemt zichzelf misantroop of menshater. Maar wordt hoedanook beschouwd als meest pessimistische filosoof. Nietzsche noemt Schopenhauer de vrolijke pessimist.

Leven globaal: teksten geschreven tijdens middelbare leeftijd, pas later succes;

Type: erg onafhankelijk; anticonformistisch; best strijdlustig en driftig; kosmopolitisch
VERLICHT denker; weinig relationele hechting: kiest voor eenzaamheid en behoud van integriteit: vertrouwt anderen niet!

Jaar lftd

1788 geboren te Danzig

1797 9 op school in Frankrijk

1803 15 met ouders op reis doorheen Europa: ziet naast toerisme ook veel armoede en lijden;

1805 17 (zelf?)dood vader; erge tegenslag; verder met moeder: geen veilige hechting ...

1809 21 unief Göttingen: medicijnen en ... filosofie: leert 1.Plato 2.Kant (Schulze)
3. upanishads (Mayer)

Berlijn: Schleiermacher en Fichte: bekritiseert hun idealisme, ook van Hegel;

1813	25	proefschrift maar WO-I; uitstel en eerste publicatie
1814	26	verlaat moeder Johanna Schopenhauer-Trosenier definitief; bekend schrijfster! Maakt kennis met de sacrale Hindoe geschriften upanishads: een troost ...
1816	28	essay <i>Over het zien en de kleuren</i> i.s.m. Goethe (68 jr): visies en stijl???
1818	30	voltooiing deel 1 en publicatie <i>De wereld als wil en voorstelling</i> - Dresden
1820	32	docent unief Berlijn: 1 ^e college viel tegen want Hegel meer succes. Gedaan ermee!
1831	43	cholera in Berlijn en naar Frankfurt
1838	50	herontdekt 1 ^e editie van Kant's <i>Kritik</i> en heruitgave
1844	56	publicatie 2 ^e deel van <i>De wereld als wil en voorstelling</i> met herziening 1 ^e deel.
1848	60	bekendheid na revolutie wegens ontstane pessimisme
1859	71	3 ^e editie van deel 1 en 2 van “ ;
1860	72	rustig overlijden te Frankfurt

Algemene filosofie:

- mens is deel van de natuur
- rede geeft geen hogere status
- mens is rusteloos, actief, strevend, lijdend
- mens is erg egoïstisch en seksueel
- elke beweging = getransformeerde wilswaard ~ platoons
- identiteit een >>>???, problematisch
- geest is gewoon aangepast aan de doelen des levens = gespleten
- enerzijds bewust, kennend enz.
- anderzijds onbewust met een natuurlijke wil die drijfveer is, onstuitbaar vs. wetten natuur
- het leven is doelloos: ons 'zijn' heeft niets positiefs;
- maar stel dat het leven toch de moeite, hoe het dan te leven:
- oplossing 1: heiligen, genieën kennen aanschouwing en esthetische ervaring = kunst
- oplossing 2: zich terugtrekken en ascese = oplossen individualiteit
- conclusie: twijfelt aan waarde van menselijk bestaan = scepticus

De wereld als wil en voorstelling

4 boeken: voor Thomas Mann een grootse symfonie!

1. De wereld als voorstelling = onze ervaring
2. De wereld gezien als wil
3. Opgeven van wil door esthetische beschouwing
4. Uitschakelen van wil door het ethisch goede en resignatie door mystiek(e verlossing)

Ad. 1 Kantiaans: hoe er uit te komen?

Voor Kant kunnen wij de wereld alleen kennen als fenomeen. Wat niet kenbaar is noemt Kant het Ding an sich of noumenon. In de kenbare wereld, die we overigens via onze hersenen (cq. ratio) structureren, passen dan begrippen als causaliteit, ruimte en tijd waarin de mens handelt en beslissingen neemt. Dat doet de mens als rationeel wezen met een

zekere vrijheid en Kant neemt dan ook een zekere moraal aan waarin de mens de plicht heeft naar te handelen. Schopenhauer, en overigens ook Schulze, Fichte e.a., gaat er in mee maar ervaart onvolledigheid. Want Kant laat onbeantwoord: Wat is de wereld echt op zichzelf? En wat (niet wie) is de mens? Hij laat zich hierbij inspireren door Plato en synthetiseert min of meer de vaste onveranderlijke Ideeën van Plato met het Ding an sich.

Kortom: In zijn filosofie greep Schopenhauer terug op de filosofie van Kant, maar gaf er een eigen draai aan (zoals overigens vele romantici dat na Kant deden ...). Zo hechtte hij veel belang aan de wil (dat wordt 'zijn' Ding an sich!) en stelde hiermede de rede een stapje terug. Had Hegel de absolute geest vooropgesteld, Schopenhauer ziet eerder de wereldwil als levensprincipe – dus ook voor de persoonlijke wil - en schreef dit uit. Wat te denken van de liefdeswil als een truc van de natuur?

Ad. 2 WAT ben ik?

genie	doorsnee mens
- 2/3 intellect	- 1/3 intellect
- 1/3 wil	- 2/3 wil
- zuiver S	- begripsmatig denken
- zuiver intellect	
- fantasie en verbeelding	

Scheiding (Platoons) tussen (en sowieso atheïstisch)

Gewone bewustzijn	en	hogere, betere toestand:
Louter fenomenen alledaags: ploeteren: verlangen, lijden, ellende		wezenlijker (esthetisch, religieus) bevrijding, aanschouwing
Voorstelling		wil: op zichzelf, doelloos

Wil:	onbewuste inwendige werking, dus geen bewustzijn	
	op diep niveau blinde drift (stuurt aan) vs.	begrip en rationeel denken
	- overleving, wel doelloos en onbewust	- puur intellect
	- voortplanting	- tijdloze beschouwing
	- lijden, pijn, verving ... verlossing	- hogere realiteit

Ad. 3 Esthetica

- wil (tijd, plaats, causaliteit) ophouden, los maken (= genie) → dan belangeloos aanschouwen d.w.z. zuiver objectief ~ een speciaal soort objectiviteit
- m.a.w. begeerte opschorten is einde slavernij ofte: willoos = genot
- resultaat:
  1. Kalmerend effect, vrede en gezegendheid
  2. Unieke eeuwigheid ~ tijdloze realiteit ~ cognitief <<
- hiërarchie: van lagere naar hogere graden van objectivatie:
 architectuur-bouwkunst → schilder- en beeldhouwkunst → geschiedenis → poëzie → drama → MUZIEK

Ad. 4 Ethica

Kant:	plicht, behoren, ratio, universeel	Gij zult	~ God?
Sch.:	medelijden, zien, niet “	atheïst	

De drie ethische gronddrijfveren van de mens, egoïsme, kwaadaardigheid en medelijden, zijn bij de een en de ander in ongeloflijk verschillende maten aanwezig. Al naargelang daarvan werken de motieven op hen in en vallen de handelingen uit.

(1838)

resp. meest fundamenteel, meest verdorven en liefdadigheid

Oplossing dus in medelijden. Schopenhauer vertrekt vanuit zijn wereldbeschouwing dat geen enkel individu gescheiden is van de rest van de wereld en dat dus iedereen zichzelf herkent in de andere. Inspiratie van Indische geschriften:

- *Mâyâ* = wereld als geheel van afzonderlijke individuen ofte: schijn, illusie, hersenschim
- *tat twam asi* = dit zijt gij: kennis van diepe niet-individuele zienswijze (Sanskriet)

Resignatie want gezien:

1. het leven maar lijden, frustratie, verveling, pijn en ellende kent
2. Het lijden onuitroeibaar aanwezig is (o.m. t.g.v. ons egoïsme)
3. Bevrediging alleen maar negatief is en verveling uitlokt bij afwezigheid er van
4. De absurditeit van het leven schrijnend is

Concludeert Schopenhauer doorgaand met zijn pessimisme:

1. Het ware beter geweest niet geboren te zijn
2. De wereld als geheel de slechtste van alle mogelijke werelden is ↔ Leibniz!

Zelfontkenning - zelfverloochening door

Quiëtisme: opgeven van alle willen

ascese: opzettelijk doen afsterven van de eigen wil

mystiek: het besef dat het eigen wezen samenvalt met de kern van de wereld
en dan: NIRWANA

INVLOED: vrij groot tot 1920, daarna dalend vs ellende WO-1!

- Wel geen eigen filosofische richting gekregen
- bijdrage ideeëngeschiedenis >>>
- stof voor allerlei theorieën, traktaten, proefschriften
- literair heel aantrekkelijk: beheerst proza en gebruik van beelden en metaforen;
- aldus makkelijke overgang naar roman of proza
- Wagner (1850) Tristan en Isolde, Ring (Wotan!), Parsifal; begreep Schopenhauer? kalmerend
- Nietzsche: Dionysus als blinde wrede drift ↔ Apollo = voorstelling; volgt Schopenhauer niet in ascese en passiviteit maar trekt wil door tot wil tot macht → dynamiek, geen resignatie, maar *Word wat je bent*; wel akkoord met lijden en doelloosheid leven;
- Proust: personages lezen Schopenhauer
- in Wenen wordt lezen van Schopenhauer bon ton: hoort bij Bildung
- Wittgenstein
- Mahler en S
- Strauss

Vragen:

1. Is Schopenhauer niet erg christelijk gezien hij medelijden (naastenliefde, liefdadigheid) zo sterk naar voren schuift?
2. Zou je Schopenhauer eerder een stoïcijn dan wel een epicurist noemen?
3. In hoeverre is Schopenhauer nog van deze tijd?
4. Uitspraken:
  - a. Het leven is nooit mooi; alleen de beelden van het leven zijn het.

- b. Heb medelijden met rijken.
- c. Duizend genoegens zijn niet één kwelling waard (van Petrarca)
- d. Bereid zijn om te sterven, blijmoedig te sterven, dat is het voorrecht van diegene die berust, die de wil tot leven opgeeft en ontkent .... *niets ... niets ...* De boeddhist noemt dat bestaan *Nirwana*, dat wil zeggen uitgedoofd.